

Сирия – стратегическата грешка на Кремъл

През последните седмици кризата в Сирия получи ново измерение. Неочаквано, поради намесата на Русия. Това повдига въпроси: както относно развитието на нещата оттук нататък, така и относно процесите на международната сцена. Всъщност, влизайки в конфликта, Кремъл допуска няколко сериозни, за да не кажа тежки стратегически грешки. Преди всичко, въпреки че през последните 10-15 години Москва непрекъснато критикуваше САЩ и Европа, че действат с военна сила на международното поле без резолюция на Съвета за сигурност на ООН, Русия прави точно онова, срещу което протестираше досега с пълна сила – РФ не поиска резолюция за участието на Русия в конфликта на страната на Сирия. Така че нейните самолети, кораби и войници в Сирия от гледна точка на международното право и ООН са просто казано нелегитимни. На второ място, днес тоест след 30 септември, когато руската авиация нанесе първите си удари, официалната позиция на руското външно министерство е променена на 360 градуса. Кремъл вече е за „интегритет” и суверенитет на националната държава! Отлично, но анексирането преди година на Крим е точно противоположното на онова, което изисква спазването на принципа за интегритет и суверенитет на националната държава! Тогава, какво точно Москва се опитва да покаже? Че не признава международните правила?! Или, че действа така, както намери за добре, т.е от гледна точка на тесния си национален интерес. Няма проблем, Кремъл може да действа така като намира за добре от гледна точка на руските национални интереси, но тогава увисват във въздуха призивите за „нов световен ред”, за справедливост на международната система, за ненамеса в политиката на други държави и пр. Трето, и то е най-тревожното – дали Кремъл е изчислил прецизно възможните последици от своята емоционална намеса в Близкия Изток? Ако изхождаме от икономическата ситуация в Русия и геополитическият контекст отговорът е, че днешният момент е най-неподходящият за подобна интервенция. Защо? Преди всичко, поради тежката икономическа ситуация в самата Русия, натиска върху икономиката от международните санкции по повод анексирането на Крим, инфлацията, пресата върху руснаците, които вече усещат обедняването си. Валутният резерв на страната е паднал от 650-700 милиарда долара преди санкциите на около 350 милиарда днес. От друга страна, какво очаква Русия от тази интервенция, ако, примерно, политическото ръководство на страната се стреми към постепенно нормализиране на отношенията с Европа и САЩ? Очевидно е, че Западът не приема намесата на Русия „на всяка цена” и причината не е поради военната слабост на САЩ и НАТО. Тогава защо Кремъл тръгва отново конфронтационно срещу Запада? И как при така създадената ситуация Западът ще свали

например икономическите си санкции срещу Русия? Или как високотехнологичните западни корпорации ще предоставят върховите си технологии на Русия? С какво тези действия на Русия биха мотивирали западните лидери да свалят икономическите санкции, да приемат, например, отново в Г-7 руснаците? Напротив, вероятно тези санкции ще бъдат разширени и удължени. Накрая, руската авиация нанася удари самостоятелно, по свой сценарий и обекти, без да съгласува действията си с никого. Руската телевизия активно се опитва да наложи на световната общественост тезата, че Русия едва ли не в следващите месец-два ще реши проблемите в Сирия, ще отърве света от ислямска държава и пр. Това поставя въпроса

възможно ли е Русия сама да реши кризата в Сирия?

Очевидно е, че това няма как да стане, но участието ѝ ще доведе до още по-тежък конфликт със Запада и до още по-сериозни затруднения вътре в страната. Това ли цели Кремъл? Москва сякаш иска да каже на света: ние не се интересуваме от нищо и от никого. Другите са „лоши“ и ние можем така. *Добре, но тогава къде е разликата!* И какъв ли „нов“ световен ред, би изградила, да речем, тази Русия, ако примерно вместо САЩ, тя се окаже лидер на световната сцена. Тогава за какво е това дрънкане на оръжие и високопарие, което от времената на Хрущов и Горбачов не е било демонстрирано в руската външна политика.

Геополитическите последици

обаче няма да закъснеят, както и да се развие ситуацията оттук нататък. А геополитическите рискове за Кремъл са много по-сериозни. *Първият* от тях е изострянето на конфликта със САЩ и Европа. Кремъл не печели от това! *Вторият риск* е Москва да си създаде сериозни и дълготрайни проблеми в Близкия Изток, с противниците например на Асад и Иран. Вече една голяма част от страните в региона са разочаровани от соловото военно изпълнение на руснаците. След двете операции на САЩ в Афганистан и Ирак, както виждаме, американците вече са много внимателни, тъй като е трудно да те заобичат отново там, където си предизвикал десетки хиляди жертви. *Трето*, Русия е опасана от т.нар. замразени конфликти, не е завършила войната ѝ с Украйна. И, най-нормалният въпрос тук е, има ли толкова голям ресурс (политически и финансов!) днешната руска държава да участва едновременно в няколко сериозни конфликти. А те ще продължат може би 5 - 6 дори и повече години. *Четвърто*, Москва очевидно разчита на старата геополитика, надявайки се да създаде стратегически точки на влияние в Сирия и Иран, като по този начин „се върне“ в Близкия Изток. Нормално ли е това да бъде пожелано от руското политическо ръководство?

Да, от геополитическа гледна точка е напълно нормално! Но големият въпрос на добре обмислената стратегия е друг: има ли Москва днес, през следващите години и в дългосрочна перспектива капацитет да поддържа баланс с НАТО и VI американски флот в Средиземно море и Близкия Изток? В състояние ли е Кремъл да формира и поддържа военноморска групировка на толкова далечно разстояние от територията на страната? За колко време, на каква политическа и военна цена. И още по-важния въпрос: как би се отразило на Москва в дългосрочен план руското участие в конфликта? Колко ще струва в икономически и финансов план това участие. Западът, например, направи международна коалиция, която е отлично финансирана от самия арабски свят, тоест създадена е широка коалиция от богати държави, които са заинтересовани да финансират разгромването на ислямска държава. *Пето*, влизайки в конфликта, *Кремъл не дефинира нито политическите си приоритети, нито крайната цел на руската военна операция, нито сроковете, в които руските военни ще останат в Сирия.* Подкрепата за Асад също не е изчислена прецизно и в контекста на развиващите се тенденции. Асад е дългогодишен лидер на Сирия и вероятно е 100% лоялен на Кремъл, но повечето анализи сочат, че тежките последни 5 - 6 години от управлението му значително са изхабили този политик. Той не е вече обединяваща *национална фигура*, а сирийското общество е силно разделено и противопоставено. На Сирия е необходима преходна фигура, способна да обедини сирийците, независимо от различията им и постепенно да нормализира положението в страната. Очевидно е обаче, че Кремъл няма сценарий без Асад начело на Сирия, което означава лошо политическо планиране. *Шесто*, в условията на тежка икономическа криза РФ влиза във втори конфликт (паралелно с Крим и Украйна). Далеч по-логично от стратегическа гледна точка би било да остави САЩ и Европа сами в Близкия Изток, а страната да се опита да направи неотложните икономически реформи, за които пълен и подробен план бе предоставен преди време на правителството от вероятно най-стойностния днес руски икономист Алексей Кудрин. Още повече, че руската икономика е в рецесия и прогнозите за следващите години не са оптимистични.

Накрая, съществуват поне два ключови *военно-стратегически* въпроса. *Първият* е свързан с възможна *ескалация на конфликта*. Как при ескалация на кризата ще действа руската страна. Ще увеличи ли, например, военната си групировка в Сирия? Ако ескалацията продължава, руснаците ще увеличават ли реципрочно присъствието си в региона. Докога и доколко? Какви ще бъдат последиците във вътрешнополитически и икономически план? И *второ*, ако кризата продължи 5 - 7 или повече години ще може ли Кремъл да поддържа непрекъснато контингент войски в Сирия и в името на какво?

Всяка война взема жертви. При зацикляне на конфликта, на „Домодедово” ще започнат да пристигат (не го пожелавам на никоя държава!) обкованите с олово ковчези на загинали руски войници. Какво Кремъл ще каже на майките, които са родили и отгледали тези момчета ? Всъщност, не усещат ли руските военни стратегии, че Западът внимателно намалява активността си, за да я прехвърли върху амбициозната Русия. Всъщност, имам усещането, че Кремъл много бързо е забравил 10 годишното „затъване” в Афганистан (1980-1989) и безславното измъкване оттам, след което автоматично последва дезинтеграцията на Съветския съюз...

Стратегията на САЩ и ЕС

На някои им се струва, че Западът се е сринал или се срива пред очите ни, че САЩ са вече в историята, че идва „нов световен ред” начело с Кремъл... Нито Западът, нито САЩ, въпреки отчайващо безпомощния си президент, когото В. Путин непрекъснато надхитря, са изчерпали възможностите си. Те просто се чудят и маят на необмислените действия на Кремъл, опитвайки се, въпреки всичко, да бъдат в диалог с Русия, а не в конфронтация. Русия ще загуби от авантурата си със Сирия и флирта си в Близкия Изток. А би могла лесно да спечели далеч по-голям бонус. САЩ и европейските лидери посочиха компромиса: заедно срещу Ислямска държава, но с нов лидер в Сирия. Дали Москва разбира компромиса, който е необходимо да направи или ще настоява да край за Асад е трудно да се отговори. По-умерените руски средства за масова информация, сериозните икономисти, интелектуалците и умните в Русия обаче все по-често задават друг въпрос: какво правят руски войници в Сирия, на две хиляди километра извън границите на страната. Такива въпроси задаваха само преди няколко години медиите и интелектуалците в една друга държава. Днешните кремълци много искат да подражават именно на нея. Но това освен, че не е възможно, не е нужно и най-вече не е полезно за страната. Преди 12-13 години, когато се подготвяха една след друга операциите в Афганистан (2001) и Ирак (2003) голяма част от американските стратегии, извън правителството, бяха категорично против. Аргументите им бяха, че едно „засядане” в Близкия Изток може да донесе само негативи за имиджа на САЩ като световен лидер и в икономически план. Очевидно руснаците не са се поучили нито от опита, нито от последиците от тези две войни за САЩ.

Вътрешните проблеми на Русия са много сериозни, за да бъдат решавани с военни или геополитически инструменти. Особено, далеч от границите на страната, в регион, традиционно, стратегически и геополитически контролиран от други сили, и в среда, която

като цяло е по-скоро враждебна, отколкото приятелски настроена към Русия. Ако иска да бъде не част от проблема, а част от решаването му, Русия трябва или веднага да се присъедини към усилията на международната коалиция, ръководена от САЩ, или дипломатично и спокойно да се оттегли от региона. Присъствието ѝ в Сирия през следващите години ще носи на страната преди всичко негативи, които ще задълбочават вътрешните ѝ проблеми и без да могат да решат нито един от тях, ще помпат едно фалшиво национално самочувствие.

Румен Кънчев, Център за европейски изследвания и сигурност